

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDÉKEN

Egy évre ... 48 kor
Fél évre ... 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor.
Egy óra ... 4 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 267.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARAD, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

SZERDA, JULIUS 10.

Ujarad vádjai Arad ellen.

Ujarad, július 9.

Az *Aradi Közlöny* július 7-én megjelent számában Ujaradnak Aradhoz csatolása kérdésében két közlemény is jelent meg, amelyek a kérdést nagyon egyoldalúan, hogy ne mandjam — ellenünk ujaradiak ellen — rosszindulatúan tárgyalják. Ha már ez a kérdés felvetett, az igazság érdekében méltóztassék megengedni, hogy erről a mi álláspontunkat is teljesen kifejtsem, több őszinteséggel, mint azt községi jegyzőnk túl óvatos kijelentései tették.

Rég megszoktuk már azt, hogy az aradiak bennünket *élsdiéknék* neveznek, akik a városi lakosságot *kiuzsorázzuk*. Menenius Agrippa meséje a gyomorról igen régi, nem ujtom fel, csak hivatkozom rá. Ujarad Aradnak gyomra, amelynek munkájából életerejét meríti. Ha nem volna Ujarad, kellene Aradnak egy Ujarad-ról gondoskodnia, amely táplálja. Hogy erre a munkára szívességből, ingyen nem vállalkozunk, ez csak nem lehet ok arra, hogy bennünket örökösön támadjanak? Egész bizonyosként állítom, hogy a mi szorgalmas és józan népünk, ha nem volna Arad közvetlen közelében, akkor is vagyonos és fejlődő községet alkotna. Ez népünk psichejének természetes következménye, mint a hogyan van az országban még számos hasonlóan gazdag és fejlődő község, bár nem felelnek nagy városok mellett. Áruinkat amit piacra viszünk Aradra, az összes többi környékbeli lakosok terményeinek versenyében adjuk el. Hát miért nem méltóztatnak azokat is támadni? Vagy: miért nem adják azok olcsóbban termékeiket és miért nem vagyonosodnak azok is az ujaradiak módján?

Mi Arad nélkül is azzá fejlődöttünk volna, a mik vagyunk, legfeljebb munkakedvünk más téren érvényesült volna. Arad szükséglete csak irányt adott szorgalmunk érvényesítésére. Uzsora árat azonban nem veszünk, de nem is vehetünk, hiszen ott van az Önök rendőrsége, amely az árakat ellenőrzi. *De hol van ez a rendőrség, amikor mi Aradon az üzletekben vásárolunk, mikor egy fejkendőért a háboru előtti borju árát fizetjük?* Természetesen Önök arról sem tudnak, hogy egyik nagykereskedőjük a tavaszon a takarmányrépa magját 24 koronáért adta kilónként, amit a mi nagykereskedőnk, mikor árúja megérkezett, 14 koronájával árusított. Ha aztán véletlenül ennek az Önök nagykereskedőjének őszire marharépa volna szüksége, az általunk kért áráért ő kiabálná ránk leghangosabban az uzsorást. Ime ilyen az Önök városi spicheje! Önök csak arról akarnak tudni, amit Önök vesznek tőlünk, de már arról nem, amit mi veszünk Önöktől!

Már most nézzük magát az Aradra csatolás kérdését. Mindjárt előre bocsájtom, hogy községi jegyzőnk nagyon pró domó beszélt, mikor első okként az *önállóságot* említette. Nem vagyunk mi szabad köztársaság, hogy önállóságunkat olyan nagyon féltsük. Önállóságunk

a megyei kormányzat körében semmivel sem önállóbb és szabadabb, sőt még annyira sem az, mint a mennyire az volna a városi törvényhatóság keretében. Hát ez csak a jegyző véleménye.

Ha azonban Aradhoz csatolásunk kérdése felmerül, akkor csak természetes, hogy első kérdésünk az: *miért?* Ezzel a kérdéssel a mi hozzájárulásunk okait keressük, s nem azokat az okokat, amelyek miatt Önök akarnak velünk összeházasodni. Mert az csakugyan nem lehet bennünket sarkalló körülmény, hogy a beolvadás esetén közterheink 150%-al emelkedni fognak. De hát akkor mi?

A város által ajánlott villamos vasut?

Miért gondolják, hogy ez elegendő ok lehet arra, hogy ennek ellenében vállaljuk a súlyos közterheket?

A villamos nem fog bennünket ingyen szállítani és Arad városa semmiesetre sem fogja megcsinálni, ha azt látja, hogy — ráfizet. A városnak a villamos közvetlen és közvetett hasznát jelent. Mi bevisszük a terményeinket eladásra villamos vasut nélkül is, de Aradon való vásárlási kedvünket a villamos olcsó és kényelmes közlekedése csak növelni fogja és így ez a villamos reánk anyagi érdeket nem képvisel, de anyagi érdekeink ellen való. Ez csak arra lesz jó, hogy mi Arad város kulturáját, a villamos kiépülte esetén több garassal támogassuk. Mert nem kapunk mi *semmit* ingyen kulturát a várostól. Amit kapunk, azt megüzetjük és ezáltal Arad kulturális életének fejlesztéséhez hozzájárulunk. Nem kapunk semmivel sem többet, mint a mennyit adunk. Amint méltóztatnak látni — igaz megvilágításban — *ilyen* a mi viszonyunk ezidőszert Arad városához. Teljesen jogtalan és alapel nélküli vád bennünket akár a város uzsorásainak, akár a város kulturális dolgainak élösdijeként feltüntetni.

De marad választalan továbbra is a kérdés: *miért?* Méltóztassanak nekünk erre a kérdésre olyan feleletet adni, hogy abban számításainkat megtaláljuk és mi — behódolunk. Ha azonban nem is tudunk feleletet kapni arra a kérdésünkre, miért csatlakozzunk Aradhoz.

annál több feleletet tudunk adni arra a kérdésre, miért ne csatlakozzunk Aradhoz.

Az urak nem szoktak velünk szemben udvariasak lenni, támadnak, becsméreinek szünetlenül és indokolatlanul. Állandó meghatározásuként mi Önök előtt „*kapzsi sváb paraszt*”-ként szerepelünk. Méltóztassanak most megengedni nekünk, hogy mi — ha az udvariasság határain belül is, — de megmondjuk egyszer Önöknek az *igazságot!*

Nincs még egy város Magyarországon, a melynek a fejlődés minden tényezője jobban megadatott volna, mint Aradnak. Közismert té-

nyek ezek, nem akarom ezt most fejtegetni. Rövid idő alatt az ország első vidéki városa lehetne. Volt idő, amikor olyan lendülettel indult fejlődő útjára, hogy hittük is, az lesz. Ez az idő azonban elmúlt. *Más időkkel, más szellem lett urrá a város vezetésében és ez a szellem nem fejleszti, hanem fejlődésében visszartartja a várost. Mindenöket, amijök van, a múlt időkben szerezték. Ma csak élösködnek az elődök munkájának eredményén, s pocskoldiák örökségüket. Olyan nagy ez a visszaesés, hogy idegen emberekre megdöbbenően hat. Csak adósságaik gyarapodnak rohamosan és emelkednek közterheik. Minden életrevaló ideit, minden nemesebb törekvést az a Madách Luciferje említette por ted be, amely lassanként galákat is eltemet. Gondolkodtak e már Önök azon, hogy hova fog mindez vezetni?*

Az a „*zsigmondházi bevándorló*”, rettenetesen hibásan magyarázza a kapcsolódás áldásait, amikor a város háborus ellátását dicséri. Ugyan kérem, méltóztassanak megmondani, hogy az elmúlt télen, a városi adminisztráció jóvoltából *mit* kaptak Arad város lakói a liszten kívül, amit az utolsó faluban is adnak? *Semmit!* Talán fejenként két kiló burgonyát, és két-három izben már szagot kapott szalonját. És hiába haragszik a zsigmondházi bevándorló mi reánk, mert igenis más községekkel együtt mi és nem az Önök adminisztrációja mentette meg Önöket a télen az éhhaláltól.

Az Önök adminisztrációja csak rothadt káposztát és rothadt burgonyát szállított az ujaradi ut mentére!

Ezt szállította oly nagy mennyiségben, hogy az északi szelek keleten keresztül megfertőztették annak rettenetes büzével, még a mi községünk levegőjét is. Ime ez az Önök *kulturája*: rothadt káposzta, méteyes birka nyomán keletkező súlyos deficit! És ha aztán látjuk, hogy a méteyes birkák felügyelője, éppen úgy, mint a rothadt káposzta közlélemezési diktátora, ma is ott ül hivatalában s még hajuk szála sem görbült meg a felháborító kártevés dacára sem, akkor ezekben a letagadhatatlan tényekben, benne látjuk az Önök adminisztrációja betegségének körjósátát is: *gyógyíthatatlan!* Ami „*önző paraszti ravaszágunk*” sohasem túrne büntetlenül ilyen visszaéléseket. És hogy a „*kocka cukorra*” is feleljek: nem vagyunk mi, gyermekek, akiket a kosaras nének cukorral elcsábíthatnak. Különben is, jobb elhallgatni azzal a cukorral, mert annak is „*vaj van a fején*”. Hallunk eleget arról az *igazságtalanságról*, a mellyel azt szétosztották. Tudjuk, hogy a befőzéshez való cukor kiosztása előtt s utána *most*, hetek óta nem kapnak cukrot. Miért boldogítják az embereket a befőzéshez való cukor külön kedvezményével, mikor ezt a mindennapi szükségletükből vonják el. És ugyan mi történik azzal a cukorral, amit *most* visszatartanak?

Nem vagyok aradi, nem mélyedek bele ezekbe a dolgokba. Ez Önökre tartozik. De hogy egy *ilyen* adminisztráció taposó malmába

Beállani nem akarunk, az csak egészen természetes.

A jövő horizontja sem nyújt semmi biztatót. Ott is csak az önző egyéni érdekeket és a ma érdekét látjuk rajzani. Mit is akarnak a vár területével? Hivatalnok lakást, villa negyedet! Tehát a hivatalnokokról s a gazdagokról úgy akarnak gondoskodni, hogy a munkásokról s a műhelyek dolgozó népéről egészen megelégedkeznek. Pedig az isten is népligetnek teremtette a vár üde környékét, amely egyuttal a folyton növekvő város tüdeje is lenne. De Önök, ahogyan haragszanak a gyomrukra, éppen úgy nem törődnek a tüdejükkal.

Késő utódok szomorúan fognak majd visszaemlékezni a mai vezetők sivár gondolkodására.

Mert az az egy-két befásított park, gyermekjáték helynél nem több s egy ilyen nagy város nem nélkülözhet egy nagyobb befásított ligetet, ahol a munkás emberek szabad idejükben tüdejüket kiszellőztethessék. Önök csak a tennispályák adományozásában nagylelkűek. Az aradi adminisztráció azt tartja, minden urnak van szőlője a Hegyalján, s vagy ott nyáral, vagy valamelyik fürdőhelyen. A munkás-elemmel, a szegényebb néposztályival nem törődnek. Az töltse idejét nyáron át is a korcsmák fertőző levegőjében. De nem törődnek azal sem, hogy a város közvetlen közelében a levegőt felfrissítő ilyen élő gépezet legyen. Pedig a város lakossága szaporodik és természetes következménye ennek a zsufoltság lesz. A fák nem nőnek máról-holnapra, erről az eljövő időkről ma kellene gondoskodni. Önök azonban azt hiszik, eleget tesznek kulturmissziójuknak, ha kórházakat emelnek. Pedig nem elég a betegségeket gyógyítani, sokkal fontosabb és célravezetőbb azokat elkerülni. De ki tehet róla, ha ilyen az Önök kulturgondolkodása!

Ime méltóztatnak látni, hogy mi ismerjük Aradot, és mert ismerjük nem kérünk belőle. Az ott menő dolgoknak sem szenvedő eszközei, sem részesei nem kívánunk lenni. De téved is a város, ha azt hiszi, hogy ha a mi fiatal egészségünk véredényeit bekapcsolja a maga beteg testébe, meggyógyul tőle. Ehhez mi nagyon kicsinyek vagyunk. Arad városa pedig nagyon beteg.

Ha a város vezetésében valamikor más szellem érvényesül, ha az új időkben hatalmas szürnyalással megindul a fejlődés útján fölfelé, nem kell bennünket a csatlakozásra kérni. Jövünk akkor majd mi kérni a várost, hogy vegyen hatalmas szárnya alá s emeljen magával bennünket is a magasba. De ne kívánja ma, amikor csuszik lefelé a lejtőn, hogy a mi gyenge kezünket nyujtsuk neki segítségül. Sokkal nagyobb és súlyosabb teher a város, semhogy lefelé csuszásában feltartóztathatnánk, de egészen bizonyos, magával rántana bennünket is az ingoványba. Ezért nem akarunk csatlakozni!

Hogy megfontolt és józan ésszel gondolkozunk közügyeinkben, ez lehet az Önök városában szokatlan valami, de ezért bennünket elítélni nincs joguk.

Ujaradi.

— Az angol országgyűlés idejének meghosszabbítása. Londonból jelentik: Az alsó ház ma második olvasásban elfogadta azt a törvényjavaslatot, mely az országgyűlés man dátumát 1919. január 31-ig meghosszabbítja.

Tisza és Andrássy szócsatája.

(Izgalmas vita a képviselőházban.)

A képviselőház ma folytatta a választójogi javaslat tárgyalását. Az ülés iránt nagyobb érdeklődés mutatkozott, mert híre járt, hogy Andrássy Gyula gróf és Tisza István gróf fel fog szólalni.

Szász Károly elnök kevéssel 11 óra előtt nyitotta meg az ülést.

Wekerle Sándor, mint belügyminiszter, beterjesztette a m. kir. államrendőrség szervezéséről szóló törvényjavaslatot azzal, hogy a Ház előzetes együttes tárgyalás céljából adja ki a közigazgatási és a pénzügyi bizottságnak.

Bethlen István gróf félreértett szavainak helyreigazítása címén szólalt föl.

Következett a választójogi javaslat vitájának folytatása.

Szilágyi Lajos (munkapárti) a katonák választójogáról beszél. A katonák választójogának kérdését nem a háboru vetette fel. Csak a háboru után lett volna szabad tárgyalni a katonák választójogáról szóló javaslatot, mert ha most valami jogcímet elfogadunk, önkéntelenül befolyásolja ez a parancsnokságokat, amelyek a katonákat a jogcímehez juttatják. A katonai jogcímek, eltérőleg a polgári jogtól, csupán rendelkezten alapulnak és így a magyar polgári jogokat katonai parancsnokságok szűkíthetik, vagy tágíthatják. A katonai szolgálatnak arányi különböző fajtája van, hogy azt igazságosan és arányosan jutalmazni csak plurális választójoggal lehetne. A Károly-csapatkereszt és a választójog együtt is kevés a nemzeti hála ierovására. (Egy hang baíról: Azért ne adjuk meg?)

A harctéren küzdő hős katonák többet és mást várhatnak tőlünk. A keresztet egvedül és kizárólag azért alapították, hogy az életveszélyes helyen is megfordult katonákat külsőleg is megkülönböztessék. A Károly-csapatkereszt nem értelmiségi, hátorsági, megbízhatósági, vagy becsületességi fokmérő és nem azonos a Károly-csapatkeresztes katona fogalma a hős katona fogalmával. Innen ered, hogy a legközelebbi napokban a sebesültek és betegségben megrökkantak számára külön érmet fognak rendszeresíteni. Ezt az érmet a választójogi jogcímek közé szintén fel kell majd venni. A hadifogságból hazatért katonákra vonatkozólag a hadvezetőség az egész alapszabályt megmáskítja. Éppen ma van ebben az ügyben Bécsben tanácskozás. Van-e ott valaki, aki a tervezett módosításokat a magyar ember politikai jogosultsága szempontjából befolyásolja?

Andrássy Gyula gróf azzal kezd, hogy ez a parlament túlélte magát.

Abból a teljes érdekteienségéből, amely a javaslat iránt megnyilvánul az következik, hogy a javaslat senkinek sem kell. A kormány megcsönkította a javaslatot és ezért sem a kormány sem a pártja nem lelkesedik érte. Részletekbe nem bocsájtkozik, csak a nők választójoga mellett emel szót. Most, amikor az általánosság felé haladunk, a nők kizárása direkt a nők diszkvalifikációja volna. Szükségesnek tartja, hogy a nők ne csak mint választók, hanem mint képviselők is résztvegyenek a munkában, természetesen csak olyanok, akik műveltség tekintetében felvehetik a férfakkal a versenyt.

Áttér ezután politikai kérdésekre és polemizál azokkal, akik az ő álláspontját már előre megtámadták. A Házat feloszlatni, amikor nincs rá szükség, értelmetlen volna; de fel nem oszlatni, amikor kellene, nagy politikai hiba.

Foglalkozik a tömegmozgalmakkal. Ilyenkor nem szabad olyan politikát üzni, amely megbontja a nemzet harmoniáját. Visszautasítja Bethlennek azt a kijelentését, hogy *ő és társai rosszhiszeműen jártak el*. Kijelenti, hogy pártja a Károlyi párttal nincs szövetségben. Ő mindég magyar nemzeti politikát csinált és fog is csinálni. Ezt már az anyatejjel szívta magába és nincs szüksége rá, hogy erre kioktassák. Az a helyes nemzeti politika, hogy a nemzetben levő erőket kifejtjük és az állami intézményeket kifejlesszük, akkor a nemzetiségektől és szocialistáktól nem kell félni. A javaslatot nem fogadja el.

Tisza István gróf válaszolva Andrássy beszédére, arra kéri Andrássyt, ne vonja be saját politikájába a király személyét. Kijelenti, hogy egy új választás a háboruban nemcsak technikailag, hanem alkotmányilag is lehetetlen és a mai választás minden lenne, csak nem a nemzet ítélete. Foglalkozva a magyar hadsereg ügyével kijelenti, hogy ő nem a nemzeti hadsereg ellen foglal állást, hanem az ellen, hogy ez a kérdés a király és nemzet közt ellentéteket támasszon.

Foglalkozik Apponyi nemzetiségi politikájával.

Apponyi a legjobb intencióktól vezetett eljárásával nagy hibákat követett el. Nem vette tekintetbe, hogy a román papságnak mily nagy befolyása van a görög keleti egyházban. Az iskolák államosításának jogosságát elismeri ott, ahol a nemzetiségi iskolák hazafias szempontból jogos kifogás alá estek. Azonban Apponyi a lelkészképzéshez hozzá sem nyult. *Az egyházmegyei zsinati ülésekre alkalmatlan kormánybiztosokat küldtek ki.* Ezek a szerencsétlen kormánybiztosok klasszikus példák voltak annak, hogyan nem szabad nemzetiségi politikát csinálni. Ezek a kormánybiztosok semmi hasznot sem hajtottak a nemzetnek, sőt éppen ellenkezőleg, éretlen maguktartásával a hazafias érzésű románságot megbántották. Kéri a kormányt, hogy a két román egyházzal, lehetőleg a papsággal egyetértésben keresse a békés megoldást. Beszéde folytatását délutánra halasztotta.

Délután Tisza István gróf áttér a választójogi javaslatra. A többség nem az eredeti elvet akarja érvényesíteni, hanem álláspontját, úgy alakította, hogy a megegyezés lehetséges legyen. Ezért nem az eredeti akaratát hajtja végre, hanem igyekszik olyan platformot keresni, amelynek alapján megtudjanak egyezni. Mélyen sajnálja, hogy nem sikerült a pártokat megnyerni a magasabb korhatárnak,

ezzel szemben más oldalon sokkal messzebbmenő engedményeket tehetek volna.

Polemizál Apponyival, aki az eredeti és a mostani javaslat között, több, mint egy millió választó differenciájáról beszél. Foglalkozva Vázsonyi beszédével elismeri, hogy *Vázsonyi tárgyilagosa beszédet mondott.* A fuvarköltőség kérdésében az a nézete, hogy a törvényes fuvar nem ad módot a vesztegetésre. A fuvarköltőség összege a leadott szavazatok után egy-kettő-három koronánál több nem lehet. A fuvarköltőség fentartása demokratikusabb dolog. Beszél a törvényhatósági választójogról, amelyet úgy kell megalkotni, ahogy meggyőződésünk szerint a közérdeknek megfelel. Foglalkozik

zik a hősök választójogával és azt mondja, hogy ha honorálni kell a nép erőfeszítéseit, akkor sohasem az egyesek érdemelt jutalmazzuk, hanem a nép áldozatkészségét. Foglalkozva Erdély helyzetével, azt hiszi, hogy legalább tíz erdélyi vármegyében nemzetiségi tulsúly fog bekövetkezni.

— Ujból utal arra, hogy

a munkapárt mindent elkövetett a haza érdekeinek megóvására

hogy a háború közepette elkerülje a belső válságot. Örömmel állapítja meg, hogy napról-napra nő azoknak a száma, akik a megegyezést követelik. — Wekerle a helyes utra tért és az ország túlnyomó többsége követi őt. A munkásságnak sincs oka az elégedetlenségre. Tisztelt, becsüli a magyar munkásságot és hajlandó jogos kívánságait komolyan mérlegelni,

de azt a jogot nem adja meg nekik, hogy ők írják elő, hogy más osztályok választójoga milyen legyen.

Aki látta a munkásság legutóbbi mozgalmait, népgyűléseit és felvonulásait, megállapíthatja, hogy ezek a tüntetések nem egy mindenre elszánt tömeg tüntetései voltak, hanem semmi egyéb, mint bizonyos pártvezérek által támogatott előráncigált tüntetések, melyeknek jellege majális formát öltött. (Nagy zaj a Ház minden oldalán.)

Andrássy Gyula gróf: Milyen pártvezérek-ről beszél? (Nagy zaj a Ház minden oldalán.)

Tisza István gróf: Nem voltam ott koronatanu, de mindenesetre a képviselő ur akarata-nul mindent elkövetett, hogy a munkások izgul-janak. (Óriási zaj.)

Andrássy Gyula gróf indulatosan kiáltja Tisza felé:

— Kikérem magamnak ezt a ráfogást.

Tisza István gróf: Hiába kéri ki magának a képviselő ur, objektív bizonyítékokkal fogom bizonyítani, hogy magatartásával a bizottság-ban is izgatónak akart hatni a munkásságra. Én az ön helyében nem hangoztattam volna folytonosan, hogy a munkások nem lesznek megelégedve. Nagy örömmre, a tényleges siker nem állt arányban a képviselő ur fáradozá-saival. Az utolsó sztrájk is csak egy szerencsét-len incidens által keletkezett és csak később

állították fel, bizonyos körök befolyása alatt a kormány lemondása iránti követelést. A munkások magukba szálltak és hangosan adták ki-jevezést elégedetlenségüknek vezéreikkel szem-ben, akik őket pártpolitikai célokra akarták ki-használni. Ez nagyon biztató jel a jövőre nézve és ebben a reményben elfogadja a javaslatot. (Élénk tetszés és taps a jobb oldalon, a szóno-kot hosszasan ünneplik.)

Andrássy Gyula gróf személyes megtá-madtatás címén felszólalva visszautasítja azt a neveltséges vádat, mintha ő a munkásságot izgatni akarta volna. Ő csak kötelességének tar-totta arra utalni, hogy az ígéret meg nem tar-tása rossz politika követése és izgatónak hat a munkásságra. Ez tény. Ennek főoka Tisza Ist-ván, aki ma is úgy állítja oda a dolgot, mintha a sztrájk és munkások halála majális lenne.

Felkiáltások a jobb oldalról: Hazudik! Ezt nem mondta! (Nagy zaj a Ház minden oldalán. Az elnök hiába csenget. Végre nagy nehezen helyreáll a rend.)

Tisza István gróf: Tiltakozom azon beállít-ás ellen, mintha én a sztrájkra és a sajnálatos eseményre használtam volna a majális szót.

A legélesebben visszautasítom az ilyen tényeknek meg nem felelő perfid inszi-nuációt.

Erre óriási zaj keletkezett a Ház minden ol-dalán. Az elnök percekig hiába csenget. A bal-oldalról kórusban kiáltják az elnöki emelvény felé:

— Rendre! Rendre!

Majd Fényes László sivitó hangja hallat-szik:

— Utasítsa azt az urat rendre. Annak ott minden szabad.

Elnök rendreutasítja Fényes Lászlót.

Fényes László: Miért nem utasítja rendre Tiszát, azt a parvenü grófot? (Óriási zaj.)

Elnök másodszor is rendreutasítja Fényest.

Andrássy Gyula gróf: Egy Házban, amely-ben elnöki megrovás nélkül ily kifejezéseket használhatnak...

Elnök félbeszakítja: Az elnök eljárását nem lehet kritika tárgyává tenni.

Andrássy Gyula gróf: Ilyen Házban, mélt-óságom és jónevelésem tiltja, hogy ily táma-dásra válaszoljak. Nem is tartom válaszra mélt-

ónak. (Nagy lármá a jobb oldalon, taps bal-ról.)

Fényes László: Így beszél egy valódi ur, ugy egy parvenü gróf. (Nagy zaj. Az elnök percekig csenget. A rendnemsokára helyreáll.)

Létai Ernő hosszas beszédben az eredeti javaslat mellett foglalt állást. Beszédében fel-szólította Andrássyt és Tiszát, hogy hagyják abba a személyi harcot.

Ezzel az ülés véget ért. Holnap folytatják a választójogi viátt és letárgyalják a bejegyzett interpellációkat.

Ultimátum az orosz kormánynak

(Az entente mindenáron háborút akar.)

Bécsből jelentik: A Tribuna azt írja, hogy az entente hatalmak ultimátumot küldenek a bolsevik kormánynak.

Rotterdamból jelentik: A Daily Mail je-lenti, hogy Kerenszki újra megerősíti az Orosz ország és az entente közötti szerződéseket, a mi a politikai helyzet megváltozását jelenti.

Baselből jelentik: A Petit Parisien azzal hozakodik elő, hogy Mirbach grófot azért öi-ték meg, mert a németek ürügyet kerestek Moszkva megszállására.

Berlinből jelentik: Stockholmából távira-tozzák: Itteni beavatott diplomáciai körök, vé-leménye szerint most már ekerülhetetlen, hogy az entente államai és a bolsevik kor-mány között felmerült ellentétek nyílt kenyér-törésre kerüljenek. Valószínű, hogy a bolse-viki kormány az entente-államokat a forra-dalmi Oroszország ellenségeinek fogja nyilvánítani és az orosz néphez felhívást fog intézni, hogy maga gondoskodjék védelméről az ellenforradalmi füzelmekkel szemben.

Berlinből jelentik: Rotterdamból jelentik: A Nieuwe Rotterdamische Courant párisi tu-dósítója közli lapjával, hogy Kerenszki köv-veltenül a Mirbach gróf moszkvai német kö-vet meggyilkolásáról szóló hír beérkezése előtt egy újságíró előtt célzást tett arra, hogy ion-tos esemény előtt állunk, mely új határállo-mást jelent a Németország és Oroszország kö-zötti viszonyban.

Bécsből jelentik: A Morning Post péter-vári levelezője szerint az entente harminchat alattvalóját kiutasították Pétervárról, a követ-ségek tiltakozásának nem volt fogantaja.

Kopenhágából jelentik: A Dagens Nyeter szerint a szibériai köztársaságok kijelentették, hogy elszabadulnak a moszkvai köztársaságtól és szövetkeznek az Egyesült Államokkal.

Az eckartsau várkastély.

(Ahol a királyi család időzik. — Az osztrák Gödöllő.)

B. K. Bécs, július 9.

Az Aradi Közlöny eredeti tudósítása.

Most, amikor a háboruban felburjánzott sok szenny az uralkodói trónushoz is fel akart tola-kodni és az uralkodói pár iránti szeretet új erő-vel megnyilvánult, érdekesnek találtuk az eckart-sau csöndes kastélyt felkeresni, hogy az olvasó közönség megtudjon valamit erről az idilli hely-ről, erről az osztrák Gödöllőről. Az ellenőrizhetet-len és felelősségtelen fáma ezt a helyet is igyeke-zett szenzációéhes színekkel felruházni, ezt a he-lyet, ahol egy boldog, ifju fejedelmi pár hallgatja az egyszerű park fehér fővenyéről felcsilingelő gyémek kacagást. Annyit mindenesetre elértek a meselátók, hogy ezt az ismeretlen kis dunamenti várlakot számos ember emlékezetében megrögzi-tették, holott eddig legfeljebb csak a tradicionáli-san lojális jó bécsiek tartották számon, mint-ahogyan számontartják a legminuciózusabban az uralkodói ház sok-sok tagjának is minden családi dolgát-ügyét.

Alig néhány kilométernyi utat kell megten-nünk, hogy a szelíd dunai tájkép keretében

megpillanthassuk az eckartsau kastély négy kő-oszlopát. Utunkon a történelem és vele a Habs-burg-ház családi történelének momentumai ki-sérték bennünket. Alsóausztria legszebb vidékei közé tartoznak ezek az erdők belepte, várkasté-lyos kis csöndes helyek, melyek között meghittén és nyugodt lassúsággal uszik el az ősi Duna vize. Az ősi szó egyre eszünkbe ütlik ezeket az utakat járva és ebbe az ősiségbe beletartoznak régi ko-roknak még részben fennmaradt intőjelei, amiket felületesen Biedermeyernék, Schönbrunn-stilus-na knevezünk, de voltaképen nem más, mint régi idők rokokó-barokk emléke, amidőn még a ver-saillesi parkhoz, közeli emlékek füződtek.

Pöggstal üde szőlőhegyei, a romantikus weitenecki rom, a melki várszerű klostrom, va-laha Ferenc császár kedvenc nyári tartózkodási helye, az igénytelen Luberegg és a Habsburg-ház császári uradalmának, birtokainak hosszú és gazdag sora veszi körül Eckartsau várkastélyát.

A várkastély francia stílusban épült, típusa a régi vadászkastélyoknak. Egyszerű szinte a végtelékig, külső dísz és fénynek nyoma se lát-ható, nem is nevezetes történelmi becsü kiucsei-ről, érték tárgyairól. Ami dísz a kastélyon van, az abból a szerény törekvésből tűnik ki, mellyel épí-tője a barokk-stílus ciradából reággatot,

A belső termék, mint mondják, díszesebbek. Főleg a vadászkabinett, mely Mária Terézia idő-beli ízlés szerint van berendezve. A kastély köz-vetlen közelében ősi várkapolna hirdeti az uralkodói ház mindenkori istenfélő voltát.

A vár vidéke a legpompásabb vadászterület és mint ilyen sokszor is vendégül látta az uralkodó család tagjait. Most tavasszal királyunk is ott vadászott és erre az útjára elkísérte Zita királyasszony is.

A háború folyamán különben, mint szívesen infirmálnak bennünket, csöndes volt a kastély és vidéke. Legutóbbi lakója Ferenc Ferdinánd fő-herceg volt. Károly király a főhadiszálláson való huzamosabb tartózkodása vitte erre a szép és nyugodt helyre, ahova most egész családjával ki-költözött.

A dunai községek lakói büszke örömmel néz-nek az osztrák Gödöllő felé, közben a mi Gödöl-lőnkön szorgalmasan folynak az előkészületek. Erzsébet királyné egykori lakosztályait új díszbe öltöztetik, mert eckartsau legmagasabb lakói nemsokára elhagyják a hü vidéket, hogy a másik hü vidék lakói nézhessenek büszke örömmel egy másik várkastély felé...

Támadnak az entente csapatok.

(Megindul az ellenoffenzíva.)

Berlin, július 9. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelentik:

Nyugati harctér: Rupprecht trónörökös hadcsaportja: A La Basse-csatornától délre több ízben megismételt részleges támadásokat, a Somme északi partján pedig erős ellenséges előretöréseket visszavertünk. A tüzérségi harc a szakaszokon élénk maradt és este a Somme mindkét partján időnként nagy hevességig fokozódott.

A német trónörökös hadcsaportja: Authéuil-től nyugatra, Noyontól dényugatra ma reggel heves tüzelés után a helyi jellegű ellenséges támadások feleledtek. A Vallers Cottei erdő szélén a franciák részleges támadásai a mi területünkön meghiusultak. Tegnap 18 ellenséges repülőgépet lőttünk le. Billik hadnagy 23. és 24., Friedrich hadnagy 21. légi győzelmét aratta. Ludendorff. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Bécsből jelentik: Harvée írja a Victoírben: Német offenzíva előtt állunk. A francia hadvezetésnek ügyelni kell arra, hogy mire készül az ellenség. Hateau-Thierry, Rhims és az Argonok között. Hervée megállapítja, hogy a németek felkészültsége kifogástalan és hogy a gyalogság erejének jelentékeny tényezője. Fő dolog, hogy a németek tudnak hallgatni, amit Franciaországról nem lehet elmondani.

Bécsből jelentik: A Daily Chronicle azt írja, hogy az entente ellenoffenzívája közelebb jutott a megindulásához. Egyre több jel szól amellett, hogy a harcok újra megkezdődnek.

Arad cipőellátása.

(Mindentől lesz áru a városnál.)

A cipőrendelet kibocsájtásával az ország lakóinak ellátását egységesen szabályozni akarta a kereskedelmi miniszter. Az elosztása a kiutalandó bőröknek és cipőknek teljesen a törvényhatóság első tisztviselőjére van bízva. Azonban a megállapított kvóta kiegészítésre szorult, mivel azon üzemek munkásai, melyek mint hadi és közérdeket szolgáló vállalat alkalmazottal, külön elbírálásban kell, hogy részesüljenek. Evégből felhívta Arad város polgármesterét, hogy a törvényhatóság területén levő hadi-érdekből fontos és közlekedési vállalatok munkásainak számát jelentse be. Ugyancsak ezekkel egyenlő elbírálásban értesítendő a hatósági javítóműhelyek és a különféle tisztviselő csoportok, fogyasztási szövetkezetek, nagyobb iparvállalatok és más közérdekű vállalatoknál működő cipőjavítóműhelyek is. Ezeknek bőrrel való ellátása eddig közvetlenül történt, ezután azonban a cipőhivatal hatáskörébe tartozik ezektől ellátása.

A felhívás folytán Münz Márton megcsinálta a törvényhatóság területén cipővel és bőrrel ellátandók összeállítását. Ebben benn foglaltak az Aradon levő összes ipari vállalatok, közlekedési vállalatok. Az érdekes kimutatás szerint Aradon 58000 az ellátandók száma, míg a nagy közlekedési és ipari vállalatok vidéken lakó alkalmazottainak száma 58679. Ezek bőr és cipő szükségletüket szintén Aradon fogják megkapni. A kiutalás ezentúl a cipőhivatal útján történik, a kiutalásról azonban az egyes érdekelt vállalatokat a Népruházati bizottság értesíteni fogja. — Az esetleges panaszok elkerülése végett a kiutalandó mennyiséget a Népruházati bizottság fogja megállapítani és a megállapított mennyiségről értesítést küld a cipőhivatalnak és az érdekelt feleknek. A Népruházati bizottságnak az igények megállapítására táblázatok vannak, amelyek 10.000-tól fölfelé tízezres közökkel vannak megállapítva. Az ötezere alóli mennyiség elesik, míg az azon felüli fel lesz kerekítve és a következő fokozatba esik. Ennek az alapján Arad a

120.000 fokozatba kerül, tehát a város mindig fog egy minimális mennyiségű fölösleget kapni, amellyel okos és gazdaságos kezelés mellett az esetleges előre nem látott igényeket is ki lehet majd elégíteni. A város egyelőre több cipőjegyet nem bocsájt ki, mivel a kiutalt mennyiség a cipőjegyek alapján már mind el vannak osztva. Amint a kiutalás megtörténik, a kiutalt mennyiség arányában fognak újból cipőjegyeket kibocsájtani.

MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: *Elvált asszony.*

Csütörtök: *Bob herceg.*

Péntek: *Vágó Béla, a Magyar színház művészenek felleptével Párisi rongyszedő.*

Szombat: *Párisi rongyszedő.*

* A Burgtheater egy művésznője szerződésének felbontását kéri a királytól. *Bécsből* jelentik: *Bleibtreu* Hedvig asszony, a Burgtheater híres művésznője, a főudvarmesteri hivatal útján kérvényt intézett a királyhoz és ebben élethossziglani szerződésének felbontását kéri. A művésznő anyagi dotációjával sincs megelégedve, de a színházban újabban előfordult különféle jelenségek is elkedvetlenítették. Amennyiben a király eleget tesz kérésének, a színésznő hosszabb körútra indul Németországba.

* Bemutató a Modern Kabaróban. Nagyobbszabású revüt mutatott be ma este a Modern Kabaré nyári helyiségében. A hatalmas kert zsufolásig megtelt előkelő közönséggel, mely nem győzte tapsolni a jól sikerült revü egyes számain. A szereplők kivétel nélkül tökéletes játékkal szinte egymást igyekeztek felülmúlni, hogy minél élvezetesebbé tegyék az előadást. A női tagok közül Návay Ilona, Turcsányi Duci, Major Ilonka, Kubinyi Margit, Rummy Lea és két sikkes táncosnő ma is tetszettek. Gergely Emmi komika állandó derűtségben tartotta a közönséget. Szirmay mint bíró, Radnai pedig a kisbíró szerepében elsőrangú alakítást nyújtottak. Faragó különböző szerepeiben jó színésznek bizonyult. A darabot Vágó Géza írta és rendezte, az ő érdeme az est fényes sikere. A táncokat Margó Zsiga tanította be ügyesen. A darabhoz stilszerű díszletek készültek.

* A színházi iroda hírei. *Elvált asszony, Bob herceg.* Szerdán az *Elvált asszony*, csütörtökön *Bob herceg* kerül színre. A vidám, kedves operettek főszerepeit Horváth, Várady Zöldhelyi, Barics, Győző, R. Tóth, Várnay, Matolcsi játssza. — *Vágó Béla*, a budapesti Magyar Színház művésze pénteken kezdi meg vendégiellépteit a *Párisi rongyszedő* életképben. A darabban az egész személyzet el van foglalva. Jegyeket a téli színház pénztára árusít. — *Vasárnap délután Csárdás királynő.*

* Egész héten a revü a Modern Kabaróban. A tegnapi bemutatott páratlan sikerű „Egy nap Aradon” című revü egész héten műsoron van. A rendkívüli érdeklődésre való tekintettel a közönség saját érdekében cselekszik, ha előre lefoglal jegyeket. Az irodalmi nivón álló nyolcképes nagy színjátékot leányok is megnézhetik. Az előadások pontosan félkilenc óra kor kezdődnek.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el —

Nyolcvanezer korona kereset százhuszezen.

(Egy nap alatt gazdát cserélt szőlő. — Megtagadott jóváhagyás.)

Oppe Péter Kovászii szőlőbirtokos megvette özvegy Nuszbaum Agostonné szőlőjét 120.000 koronáért s még aznap egy új üzletet kötött, a mennyiben a vett szőlőt eladta Leitmann Dezsőnek és Mittelmann Jakabnak 200.000 koronáért. A vétel jóváhagyás céljából Arad vármegye közgazdasági bizottságának gazdasági albizottsága elé került, amely nem hagyta jóvá a kötött üzletet. A gazdasági albizottság azzal indokolta elutasító magatartását, hogy a két adásvételi szerződés egy napon készült, amiből nyilvánvaló a nyereszkeszándék.

Ere az eklatáns példára valóban szükségünk van, amikor a ma életbelépett új birtokpolitikai rendeletet méltatni akarjuk. Az új kormányrendelet ugyanis az egész ország területén hatósági engedélyhez köti az ingatlan forgalmat, vagy is erősen korlátozza az adás-vételt.

Illetékes körök az államellenes nemzetiségi törekvések sakkbantartásával indokolják a kiadott kormányrendeletet, amelynek megteremtésénél azonban más szempontok is érvényesültek, amit mi csak helyeselhetünk. Mert helyeselnünk kell minden olyan intézkedést, amelynek létjogosultságát a fent elmondottakhoz hasonló példák illusztrálnak, amikor a kormány a posztó, mindennemű iparcikkek, házak és földek adásvételénél tapasztalt árdragításnak akar határt szabni.

Valóban vérlázító az, hogy egyesek napok, hete kieforgása alatt száz százalékkal drágábban adnak túl portékáikon, kétségbeejtők a mai viszonyok, amelyek csak a háború folyamán milliókat összeharúcsolók számára teszik lehetővé a magyar föld megszerzését. S ha a kormányrendelet ezeken az anomáliákon akar segíteni, akkor csak helyeselhetjük az új intézkedést.

Örömmel kell üdvözlőnk az új rendelet azon intencióját is, amellyel erős, egészséges gazdáközöniséget akar nevelni s ezért gátat vet a nagybankok terjeszkedésének az új szféra alatt.

Van azonban valami az új birtokpolitikai rendelethez, amit mi illetéktelen kezekben könnyen kétélű válható fegyvernek tartunk. Az átírási kérvényhez ugyanis egy előírás szerint megalkotott ívet kell csatolni, amelynek egyik rubrikájában az eladó és vevő nevét, a másikban pedig az illetők vallását kell feltüntetni. Félős, hogy egyes esetekben nem annyira birtokpolitikai, mint inkább politikai és felekezeti érdekek nyernek érvényesülést, ami természetesen csak árthat a rendeletet megalkotó céljainak.

Mert helyes, ha az új földesurak magyarságát és megbízhatóságát keresik, de minden további lépés céltalan, káros és csak visszatetszést szülhet. Egy szempont vezetheti csak a kormányt az adás-vétel ellenőrzésénél és ez az, hogy Magyarországon a magyar föld csak olyanok kezébe juthat, csak olyanoknak teremheti vagyont, jólétet, gondtalan életet biztosító javait, akik a magyarságot, a magyar kultúrát irták fel mint eszményképet zászlaikra.

Mi ezt olvastuk ki az új birtokpolitikai rendeletről s ha valóban így is van, akkor csak örömmel üdvözlhetjük ennek életbeléptetését.

HIREK.

Erből nem jegyez hadikölcsönt.

(Jelenet egy főispáni irodában.)

Nagyváradról jelentik: Malatinszky Lajos főispán felhívást intézett a nagyvárad felmentettekhez, amelyben felszólította őket hadikölcsön jegyzésére. Levélben magához kérte őket és a felmentettek az ő jelenlétében írták alá a hadikölcsön jegyzésére szolgáló ívet. Megjelent a többek között Vaiszlovich Emil háztulajdonos, aki azonban kijelentette, hogy *ő nem jegyezhet a hadikölcsönre egy fillért sem, mert meggyőződéséből antimilitarista és ilyenformán sem erkölcsileg, sem anyagilag nem támogatja a végeredményében háborus célokat szolgáló hadikölcsönt.*

Ez a kijelentés módfelettle meglepte, sőt desperálta a főispáni titkárt, aki ki is jelentette:

Ez kérem nagyon merész nyilatkozat, különösen itt a főispáni fogadószobában, akkor, amidőn éppen a hadikölcsön érdekében dolgozunk és dolgozik, fáradozik az egész nemzet, kint a fronton és frontmögött egyaránt. Fráter dr. figyelmeztette még Vaiszlovichot, hogy ő, mint fölmentett ember, éppenséggel nem tehet ilyen nyilatkozatot, legalább anélkül, hogy a konzekvenciáit le ne vonná. A főispáni titkár hivatali működéséből kifolyólag megtette kötelességét, Vaiszlovich Emil pedig távozott anélkül, hogy a hadikölcsönre valóban jegyzett volna.

Volt egy másik eset is. Szereplője Kárpáti Miklós rövidáru kereskedő, aki miután meghallotta, hogy itt bizony meg kell nyitni a háboruban alaposan megduzzadt bugyellárisát, keserves panasszal jelentette ki:

— Mit akarnak kérem tőlem titkár ur, hiszen szegény ember vagyok, nem is kerestem a háboruban. Fráter Iván dr., a szóbeli felelet helyett írásbeli, még pedig ugyancsak hivatalos dokumentummal válaszolt, az Osztrák-Magyar bank nagyvárad fiókjának kimutatásával, mely szerint a „szegény“ Kárpáti kereskedő *három millió korona vagyonnal rendelkezik és annak igen jelentős részét a háboruban kereste.*

— Kühmann bukása. Berlinből jelentik: A Wolf-ügynökség jelenti: Megbízható helyen híre jár, hogy a császár Kühmann államtitkár lemondását elfogadta. Utódjául von Rinze krisztianiai követet emlegetik, de végleges döntés még nem történt.

— Szerényi József báró? Budapesti tudósítónk jelenti: Egyik fővárosi lap értesülése szerint Szerényi József kereskedelmi miniszter legközelebb magas kitüntetést kap, a királyi miniszteri működése alatt kifejtett kiválóan eredményes munkássága elismerésül *bárói rangra fogja emelni.*

— Interpellációk. Budapestről telefonálta tudósítónk: Holnap, szerdán terjesztik elő az eddig elmaradt interpellációkat a képviselőház ülésén, de több új interpellációt is jegyeztek be.

Szabó István a pénzügyminiszterhez intéz interpellációt a mezőgazdaságok részére kiutalt szesz és dohány elosztása tárgyában.

Huszár Károly (sárvári) a budapesti garizon husellátása tárgyában.

Veszprémy István a földművelésügyi miniszterhez a kenyéradagnak a földművesek részére történt különösen sérelmes megállapítása tárgyában.

Ábrahám Dezső a parlamenti beszédeknek törvényellenes cenzurázása és közléseiknek eltiltása miatt és Czobor László a selmecbányai bányászati és erdészeti főiskolának műegyetemmé fejlesztése tárgyában.

— Kitüntetett ezredes. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király a háboru idején teljesített kitünő szolgálatai elismerésül Raff Béla 2. honvédegyalozezredbeli ezredesnek, a karánsebesi honvédpótzászlóalj kiváló, népszerű parancsnokának a Ferenc József-rend hadiékítményes tisztikeresztjét adományozta.

— Pénzügyi kinevezések. A pénzügyminiszter Hódossy László és Kuzmann Döme aradi és Csuka Ignác dévai pénzügyi titkárokat a VII. fizetési osztályba pénzügyi tanácsosokká, Sövény Ferenc dévai pénzügyi segédtitkárt a VIII. fizetési osztályba pénzügyi titkárrá, Dajbukát Antal aradi, Jaszenovics István és Sándor Ernő dévai pénzügyi fogalmazókat a IX. fizetési osztályba pénzügyi segédtitkárokká nevezte ki.

— Kitüntetések. A király Brandt András 2. honvédegyalozezredbeli népfelkelő őrmestert, Weininger Zsigmond 2. honvédegyalozezredbeli címzetes őrmestert és Kornis Izidor 1. osztályú számvivő altisztet a 30. honvédegyalozezredben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

(Egy vezércikk.)

Mai lapunk vezető cikkére ezton is felhívjuk az olvasó közönség figyelmét. Bátoran tehetjük, nem mi irtuk. Ujaradról jött. Kellemetlen dolgokat vág a fejünkhöz, de be kell látnunk, hogy a meggyőződés hangján beszél és ha itt-ott ki is bujik a sorokból egy kis lokális elfogultság, nem lehet tagadni, hogy a madártávlat tiszta perspektívájából egy okosan látó szem figyelni Aradot. A csatlakozás ügye szinte másodrendű kérdésé törpül a cikkben, ez csak alkalom arra, hogy elmondja rólunk véleményét Ujarad. Méltóztassanak elolvasni s akinek mondani valója van ez ügyben, juttassa * hozzánk. Vita közben tisztára csiszolódik az igazság.

— Tíz heti bevárási engedélyt kaphatnak a mezőgazdák. Szurmay Sándor báró honvédelmi miniszter tegnap táviratban értesítette Barabás Béla dr. főispánt, hogy azok a mezőgazdasági szempontból határidőre felmentett és további felmentésre javaslatba hozott egyének, akiknek újabb felmentési kérelme még elintézve nincs, de bevárási engedéllyel bírnak, amely azonban mostanában lejárt, feltétlen szükség esetén újabb tíz heti kivételes bevárási engedélyt kaphatnak. A miniszter távirati leírata szerint hasonlóképpen elláthatók oly egyének is a kivételes bevárási engedéllyel, akik a bemutató szemléken alkalmasnak találtattak ugyan, de az eddigi felmentésük folytán nem tartoznak a hedsereg tényleges állományába. Szabadságon levő katonák részére azonban semmiféle körülmények között sem adható bevárási engedély.

— Eljegyzés. Bayer Emil dr. tart. honv. főorvos a frontról, özv. Bayerné - Bettelheim Ida zongoratanárnő fia, eljegyezte Teichmann Nándor fogházigazgató bájos leányát, Stehikét Szegeden. (Mindem külön értesítés helyett.)

— A fejkvóta. A 3650—918. M. E. szám alatt fejt rendelettel a házi szükséglet mérve a következőkben állapított meg: 1. az östermelő havi fejkvótája 15 kgr., a 15 éven aluli östermelője 12 kgr. 2. mindenki más havi fejkvótája 10 kgr. 3. vetőmag katasztrális holdanként búzánál 100 kgr., rozsnál 110 kgr., árpánál 100 kgr., zabnál 90 kgr., zabosbúkköny-nél 90 kgr., kölesnél 20 kgr. és tatárkánál 70 kgr. 4. ígás ló után 7 mm., ménlő után 12 mm., 2 éven aluli csikó után 2 mm. zab. Ezen zab mennyiség csak 1918. évi november hó végéig terjedő időszakra vásárolható. 5. bika után 7 mm., borju után 1 éves korig 1 mm., ígás ökör után 1 mm. árpa vagy zab. közfogyasztásra lekötött tehének után 5 mm. agar takarmány. 6. tenyész kan után 2 mm., tenyész koci után 3 mm. árpa vagy zab. Házi, vagy gazdasági szükségletre hízalt sertések után számításba vehető 6 mm. árpa. Süldő sertések részére ½ mm. árpa vagy zab. 7. az oly termelőknél, kinek tengeri termése is van. árpából csak a tenyész kanok részére 7 mm., a tenyész kocák részére a szaporulattal együtt ½ mm. hizókkal együtt 2 mm. vehető számításba. 8. a baromfi ellátására csak ocsu vehető számításba. Lőcs Rezső, polgármester-helyettes, a k. é. h. vezetője.

— Hősi halál. Szegedről jelentik: Buzás István posta és távirada főtiszt, a 46-ik gyalogezred századosa a Montellóért vivott harcokban, amidőn századat rohamra vezette, előnemes golyótól szíven találva hősi halált halt. A St. Lucia melletti katonai temetőben külön sírban helyezték örök nyugalomra. A háboru kitérőse óta teljesített harctéri szolgálatot s 1915-ben súlyosan megsebesült. Ép halála napján nevezték ki századosná. Özvegye és három kis gyermeke gyászolja. — Pécsről jelentik: nagyréthi és kisgyimóthi Gyimóthy Aladár a pécsi 52. gyalogezred főhadnagya, olasz gránától megsebesülve a trienti várkorházban július hó 2-án huszonegy éves korában hősi halált halt. Ideiglenesen Trientben temették el. — Esztergomból jelentik: Huszár László, a 26-ik gyalogezred hadnagya a Piave menti harcokban huszéves korában hősi halált halt. Eredeti beosztásából, amely a front mögött volt, önként jelentkezett a rohamszázadhoz. Huszár Gyula dr. tb. megyei főorvos fiát gyászolja az elhunytban. — Frántsik Gyula a 27-ik hegyi tüzérezred hadnagya a Piave mellett tizenkilenc éves korában hősi halált halt. Frántsik Gyula esztergomi kántarián főintéző és neje egyetlen fiukat gyászolják benne. — Egri Fekete Tivadar, a 19. honvédegyalozezred hadapródőrmestere a Piave menti harcokban Cette Casinónál hazája hősi védelmében elesett. A 64-ik rohamzászlóalj külön sírban temette el. — Szécsi Ernő cs. és kir. 26. gyalogezredbeli főhadnagy, Szécsi Ferenc vihyefürdői műkertész fia, Asiagnál hősi halált halt. — Masztics Ernő erdőmérnökhallgató, tartalékos hadnagy az olasz harctéren hősi halált halt.

— Meghosszabbítják a hadikölcsönjegyzést. Minthogy a nyolcadik magyar hadikölcsönre még egyre tömegesen érkeznek a jegyzések, a pénzügyminiszter a jegyzésnek július 11-ikével megállapított határidejét július 24-ig meghosszabbította. A július 12-től július 24-ig történő aláírásoknál minden 100 korona névérték után 91 korona 90 fillér, ha a jegyző az aláírásakor az egész összeget befizeti. Remélhető, hogy a jegyzésnek ezt a hátralevő idejét fel fogják használni mindazok, akik még eddig nem vettek részt a hadikölcsönjegyzésben. A kölcsönöknél a magyar állam igen helyesen arra törekszik, hogy a háborus kiadások minél nagyobb arányban fundált kölcsönök révén találjanak fedezetet s ennek köszönhető, hogy nálunk a függő és állandósított kölcsönök viszonya kedvező. Ebben a tekintetben az összes hadviselő államokkal szemben előnyben vagyunk. A magyar állam nincs rövidítetesi határidőhöz kötve, hanem mindig maga állapítja meg a pénzügyi figyelembe vételénél azt az időpontot, amikor a fundált kölcsönök a pénzügyi előnyére a forgalomból kivonhatók. Ennek a körülménynek még más rendkívüli előnyei is vannak. Ilyen módon még mérhetetlen adótartalékok vannak, amelyekkel az állam tetszése szerint rendelkezhetik. Nem kellett tehát Magyarországnak a gyors és ötletszerű adók bevezetésének rendszeréhez folyamodnia, amint azt az entente államok tették, az adótartalékok nálunk még érintetlenek, úgy hogy a hadikölcsönök kamatainak biztosítására bármikor igénybe lehet azokat venni.

— Halálozás. Veisz Lajos, az aradi vízvezetési művek irodafőnöke hosszas betegség után Budapesten elhunyt. Halála híre a városban nagy részvétet keltett, mert mindenfelé nagy becsülésnek és tiszteltetnek örvendett.

— Nem adnak ki több cipőjegyet. A vár s közlelmzési és közlelmzési bizottsága ma délután ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a vállalat több cipőjegyet nem ad ki. Erre az elhatározásra az a körülmény készítette a bizottságot, hogy Aradon éppen anynyi a cipőkészlet, mint amennyi cipőjegyet eddig kiadtak. Akinek tehát ezentul cipőre lesz szüksége, az még a cipőjegyet sem húzhatja a lábára.

— Adományok. Mairovitz Adolf dr. és Márton Máriaradnáról 100 koronát küldtek a vak katonák javára néhai dr. Tagányi Sándorné és Bódi Bódogné ravatalára szánt koszorú megváltás címén.

— Napoleon sírját eltalálta egy német repülő bomba. *Genéből* jelentik: Több semleges újságíró érkezett a napokban Párisból Svájcba, mert a veszedelem fenyegette őket, hogy kiutasítják a francia fővárosból. A kiutasítás oka az, hogy táviratot küldtek lapjaiknak a német repülők által okozott károkról. A semleges lapkiadók megírták, hogy több állami épületet pusztítottak el a német repülők, irattárak, történelmi emlékek okmányok égtek el és hogy a Bourbon-palotát és az invalidusok domját is, amelyben Napoleon sírja volt, német repülőbomba találta el.

— A Magyar Országos Biztosító Intézet részvénytársaság, amelynek a hadikölcsönbiztosítás bevezetése és népszerűvé tétele terén, el nem vitatható érdemei vannak, a nyolcadik hadikölcsön alkalmából is igen eredményes és értékes működést fejt ki. A hetedik hadikölcsönre több mint száz millió korona értékű hadikölcsön biztosítást kötöttek a Magyar Országos Biztosító Intézet részvénytársaságnál és noha a nyolcadik magyar hadikölcsön jegyzési határideje még nem járt le, sőt azt előreláthatólag meghosszabbítják — mégis már most megállapítható, hogy a nyolcadik hadikölcsön eredménye nem csak elegendő, de meg is fogja azt az összeget haladni, amelyet ez a fiatal, de máris nagy lendülettel előretörő biztosító társaság a hetedik hadikölcsön alkalmával összegyűjtött. Hogy a nagy verseny a fennálló veszteségek ellenére is mértőföldes léptekkel halad előre kitűzött útján a Magyar Országos Biztosító részvénytársaság annak egyszerű magyarázata: minden üzletkötéssel a hadijótékonságnak is szolgálatot tesznek a társaság emberei és a társaság ügyfelei. A biztosító társaság költséget és fáradságot nem kímélt, hogy az ország egész közönségével megismertesse működésének némes célját és ez sikerült is neki. Amire más biztosító intézetnek harminc évre volt szüksége, azt a Magyar Országos Biztosító Intézet r. t. elérte rövid két év alatt, ma ismerik mindenütt az országban és az ügyfelek önként keresik fel hadikölcsön biztosításaikkal.

A Magyar Országos Biztosító Intézet r. t. aradi központja fáradhatatlanul dolgozik a nyolcadik hadikölcsön érdekében. Öt megyére terjed ki az aradi központ működése és öt megyének minden járása és minden egyes járásnak minden községe meg van szervezve a hazafias cél érdekében. Hogy ez a működés, amelyet a hatóságok is mindenütt támogatnak, milyen eredményekkel fog végződni, arról a hadikölcsön campagne végével részletesen fog beszámolni az intézet. Addig is csendben, de szívós kitartással gyűjti a mielőbbi béke kiküzdésére szükséges milliókat. Minden a hadikölcsön biztosításra vonatkozó felvilágosítással készségesen szolgál az aradi központ Andrásy-tér 21. l. em.

— Értéketlen keményszívűség. A város egyik régi, érdemes, derék alkalmazottja, *Macsinik* Demeter fertálymester súlyosan megbetegedett. *Hecht* Arnold dr. városi tiszteletbeli főorvos bizonyítványa alapján szabadságot kért és ezenkívül arra kérte a törvényhatóságot, hogy 400 korona gyógykezelési költséget szavazzon meg részére. A tanács mai ülésén foglalkozott a kérelemmel és azt javasolja a közgyűlésnek, hogy engedélyezzen Macsiniknak négy heti szabadságot, de felezet hiányában ne szavazzon meg gyógykezelési költséget. Furcsának tartjuk a tanács szűkkeblűségét éppen olyan alkalmazottal szemben, aki 35 éve szolgálja a várost és aki nehéz szolgálata közben betegedett meg. Bizonyosnak tartjuk, hogy a közgyűlés *humánusabb lesz és meg fogja szavazni régi érdemes alkalmazottjának azt a kis összeget, amely lehetővé teszi, hogy egészségét visszaszerezze.* *Angel* István dr. főjegyző egyébként kijelentette munkatársunk előtt, hogy ő már régebben indítványozta egy gyógykezelési alap létesítését, de indítványát leszavazták.

— Könyvtárat, hangjegyeket vesz Kerpel.

— Embervér a kutya miatt. *Poszt* Pável mezőőr vadászfegyverével kétszer rálőtt *Stumpf* József eleki gazdasági ispánra. A me-reyletet heves szóváltás előzte meg, amely abból keletkezett, hogy *Stumpf* lelőtte *Poszt* kutyáját. A súlyosan sérült *Stumpf*ot beszállították a kétegyházi kórházba. *Poszt*ot pedig tartóztatták az orsi csendőrség.

VÁROS ÉS MEGYE.

Mit tárgyal a holnapi közgyűlés?

Aradváros tisztviselői és alkalmazottai azzal a kérelemmel fordultak a tanács útján a törvényhatósági bizottsághoz, hogy a megszavazott és már jóváhagyott háborus pótlékot, nemkülönbön a szolgálati pótlékot folyósítsák. *Zubor* Andor adóügyi tanácsnok a mai előkészítő tanácsülésen pártolólággal terjesztette elő a tisztviselők méltányos és jogos kérelmet, amelyet a tanács magáévá tett és amelynek elfogadását javasolja a holnapi közgyűlésnek is.

Külön beadvánnyal fordultak a rendőrtisztviselők is a tanácshoz, akik azt a méltányos kérelmet terjesztették elő, hogy nekik is adja meg a törvényhatóság azokat az illetményeket, amelyeket a város többi alkalmazottjának megad. Miután a rendőrség ügyét kikapcsolta a minisztérium, kéri a rendőrtisztviselők, hogy a törvényhatósági bizottság előlegként folyósítsa a pótlékokat. *Zubor* tanácsnok pártolta a kérelmet, mert az államosítás még soká késleltet és mert az állam nem vesz át minden tisztviselőt a várostól, így ezek igazságtalanul megrövidülnek a város többi alkalmazottjával szemben.

Az elnöklő *Barabás* Béla dr. főispán megígnyezte, hogy szombaton Budapestre utazik és akkor személyesen fogja a miniszteri jóváhagyást tartalmazó leiratot lehozni. A tanács kimondotta, hogy a rendőrtisztek kérelmét is pártolólággal terjeszti a közgyűlés elé.

Foglalkozott a tanács a rendőrtiszteknek ama kérelmével is, hogy ezidén is a felemelt ruha segélyt és felülvéti díjat folyósítsák nekik. A tanács ezt a kérelmet is pártolólággal terjeszti a törvényhatósági bizottság elé.

Angel István dr. főjegyző bemutatta a tanácsnak a szociális bizottság memorandumát, forduljon Aradváros törvényhatósági bizottsága felirattal a képviselőházhoz, hogy iktassa törvénybe a férfiak kötelező orvosi vizsgálatát házasságuk előtt. Az ideát a tanács pártolta és így valószínűnek látszik, hogy a közgyűlés egyhangulag teszi azt magáévá.

A belügyminiszter leirathat közölte, hogy a vigalmi adóról szóló szabályrendelet némi módosítással jóváhagyta. A kérdéssel kapcsolatban *Zubor* Andor tanácsnok azt javasolta, hogy a kártya, dominó, sakk és billiárd játékok is adóztassák meg Aradon. *Zubor* hat más városra hivatkozott: ahol husz-harmincezer korona bevétel jelentenek ezek a játékadók. A tanács kimondotta, hogy *Zubor* javaslata értelmében a vigalmi adó szabályrendeletbe illeszti a játékadókat is.

Pártoló előterjesztéssel kerül a holnapi közgyűlés elé több városatyának az a beadványa, hogy a város írjon fel a képviselőházhoz a nők választójogának törvénybeiktatása iránt. Pártoló javaslattal terjeszti a tanács a közgyűléshez *Kiskükölli* átiratát, amely a főrendiház újalakítását célozza.

A polgármester a városi gazdálkodásról. A gazdasági ügyosztály ellen megindított vizsgálat befejeződött és mint megírtuk, nem talált olyan rendellenességeket, amelyek indokolták tennék a megtorló intézkedéseket. A holnapi közgyűlésen *Varjassy* Lajos polgármester jelentést tesz a vizsgálat eredményéről és jelen tésében többek között ezeket mondja:

— Általában véve nagyobb rendellenesség sehöl sem volt észlelhető, az itt-ott tapasztalt és a mai viszonyok között talán minden magángazdaságban is előforduló abnormis körülmények a háborus kivételes viszonyok és a régi bevált munkaerő hiánya az oka. Mindamelllett tisztelettel javaslom, hogy a törvényhatósági bizottság hozandó határozatában vezérfonalként emelkedjék ki az a vélemény, hogy a köz és város érdekében nulla tatlánul szükséges, miszerint a külhatár, a városi földek és a városi gazdaság kezelésével, vezetésével és a városgazdaság állatállományának ellátásával egy szakképzett és praxissal rendelkező egyén bizassék meg.

A polgármester jelentésével kapcsolatban azt javasolja a holnapi közgyűlésnek, utasítsa a számvévisőket, hogy a hátralekös haszonbérletekről haladéktalanul készítsen kimutatást, amelynek alapján a tiszt ügyészség intézkedjék a hátralekók behajtása iránt. Javasolja továbbá a tanács, hogy a közgyűlés ren-

delje el a városmajor pajta-tetőzetének kijavítását és a csálai legelőnek a gatzól való meg tisztítását és végül határozza el a közgyűlés, hogy a polgármester intenciója értelmében szervezzen egy gazdasági vezetői állást.

Arad város közgyűlése. Az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1918. évi július hó 10-én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak folytatólággal sorrendje: 45. A tanács betérjeszti a rendőrség kérvényét a 1046—116—1918. kgy. számú határozattal alkotott fizetés rendezési szabályrendeletben biztosított illetményeknek jóváhagyás előtt leendő folyósítása előtt. 46. A rendőrtisztviselők kéri felemelt egyenruha átalány és felülvéti díjainak 1918. évre leendő kiutalását.

ARADI PROBLÉMÁK.

Parlagon heverő értékek.

Kaptuk a következő levelet: Igen tisztelt szerkesztő ur! — Becses lapja mai száma meg emlékezik a gazdasági székben tett azon indítványomról, hogy a régi temető, mely évtizedek óta parlagon hever, értékesítessék. Legyen szabad a következő közlést kérnem:

— A régi temető egy része, az, a mely az atletikai klub pályája mellett terül el évek óta, bérbe van adva, ott búzát, kukoricát termelnek. Másik része ugyancsak bérbe van adva, ott marhákat legeltetnek. Többször megnéztem és mindenkor bántott, hogy ilyen értékes nagy terület, a mely köröskörül főleg gyári munkások által lakott területnek csaknem a közepén fekszik, sem a városnak, sem a köznek hasznára nincs. Megnéztem alaposan a fákat és azt találtam, hogy nincs ott egyetlen olyan fa sem, a mely egy ott létesítendő parknak díszét képezhené. Legnagyobb része akác, a mely mint szerszámfa igenis értékes, de egyébként értéke nincsen. Én tehát azt indítványozom, értékesítse a város ezt a fát és értékesítse ezt a területet. Becslésem szerint a régi temető, valamint a vásártér nem művelt része, 20 katasztrális holdnyi terület. Eltekintve a fa értékesítéséből befolyó összegtől, igen magas béreket lehetne elérni. Hogy mennyire emelkedtek a földberek, csak azt óhajtom meg említeni, hogy Ujaradon a régi *Biró*-féle földek 1000 négyszögölenként 750 koronáért vannak bérlve adva. Minden bizonnyal a környék lakossága örömmel ragadná meg az alkalmat, hogy háztartása céljára kisebb nagyobb területet béreljen.

— A holnapi közgyűlés fogja tárgyalni a Magyar aszfalt r. t. azon kérelmét is, hogy az aszfalt fenntartási költségeket a város emelje fel. Azt a tiszteletteljes kérelmet intézem a mélyen tisztelt törvényhatósági bizottsághoz, méltóztassék figyelembe venni, hogy a társaság nem tartja fenn az aszfaltot, hanem amikor már a viszonyok olyan bötányosak, hogy az utak teljesen járhatatlanok, akkor a gödröket besimitja valami aszfaltnak elnevezett masszával. Teljesen igaz *Hoffmann* igazgató ur megfigyelése, a társaság sehölsem javítja ki a befonalapot, hanem azt a piszkot, a melyet éppen talál, beheluzatja a gödrökbe és erre önti rá a masszát. Kétségtelen dolog, hogy az így javított aszfalt nem lehet tartós, a minthogy nem is célja az a társaságnak, csak az, hogy busás számláját ezzel a türelmes városai megfizettesse.

— Nagy különbség van tehát aszfalt fenntartás és aszfalt javítás között. Fenntartás alatt egy én, mint minden józanul gondolkozó ember, azt érti, hogy az aszfaltnak, tekintet nélkül arra, hogy azt javítják vagy sem, mindig jó állapotban kell lennie. Az aszfalt r. t.-nak az a felfogása, hogy lehet az aszfalt egész éven át olyan gyalázatos, a milyen csak lehet, a fontos az, hogy egyszer egy esztendőben kiszurják vele az ember szemét és azután, most már 100.000 koronára emelkedett fenntartási költségeket megkapják.

— Ez a rossz aszfalt szegvénye a városnak, de mérhetetlen károkat okoz minden látogató gazdának. Milyen kovács, bognár és egyéb számlákat kell azért fizetni, mert nem akadt senki, aki ezt a társaságot megtanította volna arra, hogy mi a tisztességes munka. Tisztelettel: *Hehs Vilmos.*

Legyen-e Aradon bortőzsde?

(Az Aradi Közlöny anketje.)

A Borpiac ismeretes eseményei ráterelték a figyelmet a borkereskedelem rendezésére s felmerült a *bortőzsde gondolata*. A kétségtelenül érdekes kérdéssel az aradi tőzsde is foglalkozott már s úgy ott, mint más szakkörökben különösen a tőzsdebírósnak valamilyen formában a borkereskedelemre való kiterjesztése mellett emeltek szót. A legujabb aradi probléma megvilágítására több szakembert kértünk föl, akiktől a következő nyilatkozatokat kaptuk:

(A bortermelők álláspontja.)

Tagányi Sándor dr. országgyűlési képviselő, az ismert szőlőnagybirtokos, akit főképpen a bortermelés érdekének szempontjából kérdeztünk meg, a következőket mondta:

— A *bortőzsdére nézetem szerint semmi szükség nincsen*. A termelők érdekét nem elégítené ki, sőt rontaná. Ilyen tőzsde már csak azért se képzelhető el, mert a bor nem olyan árucikk, mint a papiros, vagy akár a buza. A bor értékelésénél nem csak az erősség jön számításba, hanem lényeges szerepe van a kvalitásnak. A tőzsdei forgalom tehát éppen azoknak volna kárta, akiknek jó minőségű boruk van. A kommersz-boroknál talán inkább lehetne tőzsdéről beszélni, de akkor ezekkel agyonütnék az egyéb borokat. A *tőzsdénél jobb célt szolgálna a borvásár*, de csak relative, mert a borsár erre semmi szüksége nincsen.

(Tőzsde és pezsgőgyártás.)

Hehs Bélát, az Aradi Ipar és Népbank vezérigazgatóját mint széles látókörű pénzügyes kerestük fel, hogy az ő távlatából nézve a kérdést nyilatkozzék meg.

— Nem vagyok szakember ezen a téren — nygomond — s a kijelentések helyett mindenekelőtt kérdésekkel állok elő, amelyekre, azt hiszem, mindenki feleletet szeretne kapni, aki a borkereskedelem mai életével érdekelt tart fenn vagy akár csak figyeli is azt. Meg kellene tudni, hogy tulajdonképpen mi történik itt. Vajon a horribilis borárakat a tényleges szükséglet vagy pedig a tulspekuláció eredményezte-e? Ha úgy áll a dolog — amint erre számítanak is — hogy Németország és Ukrajna a borpárlatot mind fel fogja használni, akkor a pénz csekély vásárlóerejével kombinálva az esélyt, még további áremelkedést lehet várni, ha azonban tulprodukciónak vagy kivitelhi nehézségek megdöntik ezt a számítást, úgy nagy áresés következik be. Hogy mindez hamarosan kiderül, vagy pedig manőverekkel lehet-e majd s mit lehet leplezni, újabb kérdések, amelyekre a reális üzlet mindmennyi feleletet várna. S főképpen feleletet vár a termelő, akit a szüret idején esetleg egészen megváltozott helyzet várhat s akivel az idén másodízben történhetik meg, hogy már csak elkésve látja a bor hihetetlen áremelkedését anélkül, hogy abból neki a megfelelő haszna lenne. *Mindezekre a kérdésekre — úgy vélem feleletet adhatna egy tőzsdei vagy hasonló szervezet, amely árszabályozó hatása mellett informatív feladatok teljesítésére lenne hivatva*. A gondolatot már csak ezért is jónak tartom, különösen akkor, ha a zintézmény, hamarosan, még a szüret előtt létrejöhetne. A Hegyalján több mint százmillió korona értékű bor terem, miért jusson enne kaz összegnek a fele a lánkereskedelem kezébe. A *tőzsde bizonyára támpont lenne a nagy tájékoztatásban s a termelőt és a szolid kereskedőt megnyugtató*. Ennek hiányában részükre óvatosságot ajánlok és kintartást, nehogy a mások, az illetéktelenek és

befoiaakodók meggazdagodását legyenek kénytelenek látni ismét a maguk munkája gyümölcsén. *Ugy gondolom, a Hegyalja régi, jó hírnevének is csak használna a tőzsde s itt egy, régebbi ideámat is belekapcsolom a kérdésbe: egy pezsgőgyár létesítését*. A mai pénzhiány mellett egy ilyen gyárat, amelyhez nagy felszerelés nem kell, két-három millió koronával könnyen meg lehetne alapítani. Nem volna ez egészségtelen konkurrens az Aradon szépen fejlődő, kintartó és jóhírű pezsgőgyárnak, mert a Hegyalja termése nagyon elbirna még egy ilyen telepet. Most, amikor százmillió termésre van kilátás, a legjobb idő volna ezzel a szép, fejlődésképes iparral a magyar bor jó hírnevét visszaállítani. A régi, híres márkáknak ugyanis még mindig nem fényesedett ki a borhamisítások idejének rontó hatása óta. A mai szédületes áremelkedés csak a háboru játéka, amely amint jött, eltűnik.

(A tőzsdetűkár álláspontja.)

Varjassy Lajos dr., az aradi tőzsde főtitkára, az új probléma első felvetődésének ismertetése kapcsán az alábbiakban fejtette ki véleményét:

— Legutóbb a tőzsdetaggokkal folytatott tanácskozás folyamán az értéktőzsde megnyitásától volt szó s az a vélemény alakult ki, hogy, a közbeeső nyár miatt a megnyitás szeptemberre halasztassék el. Felmerült ez alkalommal az a kérdés, *nem kellene-e a tőzsdére bevezetni a bort is*. A jelenvolt borkereskedők véleménye szerint ennek lehetősége meg van némileg könnyítve, a mennyiben vannak már összeállított kereskedelmi szokások a borkereskedelem terén is. Akik a kérdést felvetették, talán nem is azt kívánták, hogy a bortőzsdét hamarosan megnyissuk, hanem tőzsdebírósnak hatásköre alá óhajtották volna utalni a borkereskedelmet. Nézetem szerint annak semmi nehézsége nem volna, hogy ez az óhaj teljesüljön, ha nem is külön bortőzsde létesítésével kapcsolatban, hanem olyan formán, hogy az aradi tőzsdebírósnak illetékességét a borkereskedelembe is kikössék. Annak, hogy bortőzsde is nyitassék, előbb az előfeltételeit kell rendezni: a bortípusok országos megállapítását és a kereskedelmi szokások összeállítását. Ezek azonban, a bor természeténél fogva, rendkívül nehéz kérdések.

(Aki bort vesznek és eladnak.)

Kornis Ödön, a Kornis testvérek áruügynökség egyik főnöke, aki igen nagy borüzleteket bonyolított le a lezárt kampány alatt, így nyilatkozott:

— A *bortőzsdére abszolúte nincs szükség sem a termelő, sem a kereskedő, de főleg nincs rá szükség a vevő szempontjából*. A bor nem papiros, a bor nem buza, szóval a bor, ha az üzlet egészséges mederben marad, nem spekulációs cikk. El sem képzelhető, hogy az a vevő, aki bort akar vásárolni, eljöjjön a tőzsdére és ott a nyilvánosság előtt az áralakulás hevében bonyolítsa le az üzletét. A bort nem lehet papiroson megvenni, mert ha kötlevelet vásárol valaki és nem bort, akkor már az üzlet nem reális. A bort ősidők óta „megtekintésre” vásárolják. Arra csak nem kell a tőzsde, hogy a Hegyalja termését adják el ott. Az ország bortermését pedig „blinde” papiroson átvételre lekötöni nem lehet. Ez az üzlet elfajulásához, a játékhoz és irreális spekulációhoz vezetne, már pedig ez nem érdeke sem a termelőnek, sem a szolid, becsületes kereskedelemlének. — A buza közszükségleti cikk, kenyeret mindenkinek kell ennie, tehát még érthető ha milliószor annyi buzát

adnak el a tőzsdén, mint a mennyi termett. De bort nem kell mindenkinek innia és a hatóság bármelyik pillanatban egyszerűen eltiltja a tőzsdetűköt, mert nem hiszem, hogy a nehéz, feljavított szőlőtermelést kiengedné lenni a tőzsdével spekuláció veszélyének. A tőzsdetűk okvetlen fedezeti játékkal kombinálnának és ez többet ártana a szőlőnek, mint a filoxera.

Lipschütz Mihály, a herceg Windischgrätz Lajos budafoki pincésze aradi telepének igazgatója a kereskedői álláspontot fejtette ki.

— A tőzsde — mondta — helyénvaló és üdös intézmény lenne, ha reális alapon alkotnák meg. Ennek pedig a legfőbb kelléke a tőzsdetűkőség volna fegyelmi hatáskörrel, erős büntető szankcióval. A bíróságban helyet foglalhatnának a borkereskedők és termelők képviselői, de a tulsulyt benne a borüzlettől távol álló olyan intelligens kereskedőknek kellene megadni, akiknek a háborus üzleti élet terén nagy tapasztalatuk van. A tőzsde a mai borkereskedelmet egészséges és egységes alapra fektetné, használna a termelőnek, a kereskedőnek és csupán a reális ügynökösködésnek adna teret. El lehetne érni vele azt a célt, hogy a nagyobb kereskedő a kistermelőtől is vásárolna. Nem kellene félni, hogy az üzlet, mint most, elfásulna.

Ez a kijelentés meglepett és nem is hagyta szó nélkül:

— Lehet ma elfásulásról beszélni, amikor a borüzlet valósággal mámoros táncot jár?

— Éppen ez az. Ez okozza az elfásulást a szolid borkereskedelemben.

Többet azután nem mondott Lipschütz, pedig igen érdekes lett volna megtudni a gondolatot, amit megtartott magának.

KÖZGAZDASÁG.

Aradon csak engedélyvel vásárolható föld.
(Az egész országban korlátozták az ingatlanforgalmat.)

Néhány hónappal ezelőtt kormányrendelet jelent meg, amely az ingatlanforgalmat az ország egyes részeiben korlátozta, illetve az ingatlanok eladását és megvásárlását hatósági engedelemhez kötötte. Közben a kormány az ingatlanforgalmat korlátozó rendelkezését egyre több vidékre terjesztette ki, míg ma rendelet jelent meg a hivatalos lapban, amely a korlátozást Budapest és Fiume kivételével az egész országra kiterjeszti.

A rendelet szerint ezentúl tehát a következő megyékben és városokban is életbe lép július 10-én a korlátozás: Abaujtona, Bars, Békés, Borsod, Csanád, Csongrád, Esztergom, Fejér, Győr, Hajdu, Heves, Hont, Jásznagykun, Komárom, Mosony, Pestpilisloknakun, Sopron, Tolna, Vas és Veszprémmegyeben, valamint Arad, Baja, Debrecen, Győr, Hódmezővásárhely, Kassa, Kecskemét, Komárom, Miskolc, Nagyvárad, Pancsova, Pécs, Pozsony, Selmec és Bélabánya, Sopron, Szabadka, Szeged, Székesfehérvár, Temesvár, Ujvidék és Zombor városokban.

A hatósági hozzájárulás kérdésében döntésre hivatott szervek Baja—Pancsova, Szabadka—Temesvár, Ujvidék és Zombor területén fekvő ingatlanokra nézve a nagyváradai miniszteri kirendeltség, a felsorolt többi megye és város területén fekvő ingatlanokra nézve pedig az ingatlan fekvése szerint illetékes közigazgatási bizottság gazdasági albizottsága.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

A német külügyminiszteri válság.

Berlinből jelentik: A Germania értesülése szerint Vilmos császár hétfőn Kühlmann-t a főhadiszálláson kihallgatáson fogadta, aki elbocsátását kérte. A császár a kérelme teljesítette. A lap szerint a birodalmi kancellár bizalmas megbeszélése folyamán meggyőződött arról, hogy Hinze tengernagy teljes erővel és feltétlenül követné kinevezetése esetén a birodalmi kancellárt. A birodalmi kancellár hivatalában marad. A lap utal arra is, hogy Hinze pártpolitika által nincs kötve, egyik párt hoz sem áll közel.

A visszalépés, habár várták, mégis meglepetésszerű volt a jelen pillanatban. A válság alkotta a beszédtemát valamennyi politikai körben. A birodalmi gyűlés igen sok tagja ma délután összeült, hogy a helyzetet megbeszéljék. A párt körök különösen azt a kérdést fontolgatják, milyen magatartást tanúsít a többség az új államtitkárral szemben. Különösen figyelemmel vannak arra, hogy a szociálisták ma először nem szavazták meg a hiteljavaslatokat, hanem bizottsági tárgyalást javasoltak, mert — mint Ébert, a párt szóoka mondotta — pártja a javaslattal szorosan összefüggő kérdéseket akar megvizsgálni. E nyilatkozatot úgy magyarázzák, hogy a szociális

ták az új államtitkár programját előbb meg akarják ismerni, mielőtt megszavaznák a hiteljavaslatokat. Valamennyi lap annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a miniszter változás nem jelenti a birodalom politikájának változását is.

Az új külügyi államtitkár Hinze Pál tengernagy egy kereskedőnek a fia, született 1864-ben Sveestben. 1882-ben lépett a tengerészeti szolgálatába, 1901-ben került az admirálisokhoz, 1903-ban tengerészeti altábornagy lett a pétervári német nagykövetségnél. Itt kezdte diplomáciai pályáját. 1907-ben a császár adjutánsává nevezték ki, 1911-ben mexikói követ lett, de még az év végén Pekingbe helyezték át, ahol 1916. év végéig tartózkodott. 1917. óta krisztinai követ.

Salzburg. Az osztrák-magyar monarchia és a német kiküldöttek ma délelőtt tizenegy órakor kezdték meg tanácskozásukat. Gratz Gusztáv és Störgh titkos tanácsos beszédeket mondtak, melyben ama óhajuknak adták kifejezést, hogy a tanácskozások eredménye kedvező legyen. Ma az általános irányelveket jelölték meg. Minden ország részéről három delegátus vesz részt a tanácskozásokon.

Franciák térnyerése Albániában.

(Barzini a Piave menti harcokról.)

Budapest, július 9. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Az olasz arcvonalon nincs különös esemény. Albániában a Vojusán új előretörő erők nyomon tartás. Benától délnyugatra harcok folynak. A harcokkal kapcsolatban a franciák tért nyertek. Devoli felső folyásánál. A vezérkar főnöke.

Genéből jelentik: Barzini a Corriere della Sera legutóbbi számában hosszú beszámolót ad a piavementi harcokról. Ezúttal mellőzi a színes leírásokat, azokat a frappáns képeket, melyek korábbi írásait jellemzőkké, megapótká tették. Itt a hadifüvés nagyképűségével magyarázza, mi és hogyan történt az osztrák-magyar seregek balsikerű vállalkozása körül.

— Az ellenség hónapok óta azzal az igyekezettel foglalkozott, hogy kipuhatolja, a hosszú frontvonal melyik partján indíthatja meg offenzíváját. Hosszabb ideig a hegyek közti tapogatózást, gondolván, hogy ezzel figyelmünket lekötí és erőket ide koncentrálja. Ezalatt a Piave mentén ropant csönd ereszkedett le, álmos nyugalom, melyet időnként zavart meg — a mi tüzéségünk, hogy rácsapjon a méla tértlenség örve alatt hidakat, hidfőállásokat preparáló ellenségre. Mi csak ugyan idegesek lettünk az alpések között folyó apró felderítő csatározásokra, csakugyan erőket koncentráltunk a Hétközség és a Brenfa vidékére, de egyben jól ügyeltünk a Piavéra is, melynek természetes akadályát sohasem értékeltük túl.

— A támadás mégis megtörtént és — az ellenség hat-nyolcszoros tüzéségi túlereje megtette hatását, az első vonalakat kénytelenek voltunk több helyütt kiüríteni. Ekkor azonban nem abba a fázisba lépett a harc, amit az ellenség várt. Nem a hátráló védekezés kétségbeesett — és akkora lendületű rohammal szemben, amelyen a magyar gyalogság, szinte reménytelen — csak-

paté fázisába. Hanem ellentámadás ellentámadást követően, minden ponton, ahol teret veszítettünk, jóformán ellenoffenzívát indítottunk meg, melynek szintén meg volt a maga hatása. Milyhelyt gyalogságunk ebbe a teljesen nyílt jellegű harcra beleéte magát. Ehez persze kis idő kellett azért tartott az osztrák-magyar gyalogság piavementi kalandja nyolc napig. Ezalatt tüzéségünk klasszikus értékű teljesítményeivel szolgálta az olasz haza ügyét.

Stockholmból jelentik: A Dagens Nyeter a következőket írja az osztrák-magyar offenzíva befejezéséről:

— A visszavonulás a Piave áradása következtében történt. Elismerendő, hogy nagyobb veszteség nélkül, igen ügyesen hajtották végre a visszavonulást.

LEGUJABB HIREK.

Erkezett éjjel 3 órakor.

— Van elég német katona. Berlinből jelentik: Ama ismételt felmerült hírekkel szemben, hogy a védkötelezettség korhatárát 50 évig felemelik, illetékes helyen kijelentik, hogy ez a hír koholmány.

— Hódolat a királynak. Bécsből jelentik: A király ma külön kihallgatáson fogadta Sztérényi József kereskedelmi minisztert. Kihallgatáson fogadta továbbá Pozsony város és vármegye népes küldöttségét, melyet Szmracsányi György főispán vezetett és hódolatát mutatta be a királynak.

— Ki lesz pétervári követünk? Bécsből jelentik: A bresztlitovszki béke ratifikálása folytán illetékes helyen a diplomáciai és konzuli viszony megkezdését tervezik. A pétervári követ kinevezése azonban nem történik meg a közel jövőben, mert egész sereg formáltság intőzendő még el és az alkalmas személyt még is kell még tárgyalni az orosz kormánnyal.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1918. évi július hó 10-én, szerdán

Elvált asszony.

Operette.

MODERN KABARÉ

Központi Szálloda Salacz-utca.

Aradon, 1918. évi július hó 10-én, szerdán

és a következő napokon

a társulat összes tagjainak felléptével

Egy nap Aradon.

Nagy színjáték 8 képben.

A pécskai bíró Aradra utazik.

Az aradi kisvasuton.

Cigaretta-kiosztás Aradon.

A pécskai bíró a kabaréban.

A strandfürdő a Marosnál.

Nagy muri Löwy Nácínál.

A rendőrségen.

Ottthon Pécskán.

A darabban negyven szereplő vesz részt.

Pénteken, július 12-én pikáns-est.

A szerkesztésért felel

STAUBER JOZSEF

Hadikölcsönjegyzések. Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál újabb a következő hadikölcsön jegyzések történtek: Farkas György 20,000, Anton József 20,000, Faragó István 20,000, Horváth Dániel 16,000, Singer J. 15,000, Szilágyi Sándor 15,000, Rász József 10,000, Balassa István 8000, Schlett Anna 7000, Balázs Béla 5000, Martics és Pák 10,000, Augusztics Jozefin 4000, Reischreiter Miklós 1000 korona.

Az Aradi Közgazdasági Banknál Hámory László dr. 50,000, Nákófalvi Községi Takarékpénztár 35,000, egyéb jegyzés 10,600, összes idigi jegyzés 1,692,900 korona.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál történt újabb jegyzések között vannak: Arad és Vidéke nyomdávállalás 15,000, Kalmár Endre 10,000, Frank Ferenc (Ottlaka) 10,000, Fischer Simonné 10,000, Stern Ábrahám 10,000, Weisz Mór (Székudvar) 5000, Bodnár József 5000, Póhm János 5000, Rosenberg Hermann (újabb jegyzés) 5000, Simor Andor 5000, Szabados Margitka 4000 korona.

— Tőzsde. Budapestről telefonálja tudósítók: A tőzsdén ma a következő záró árfolyamok voltak: Magyar Hitel 1294, Osztrák Hitel 876, Agrár bank 1063, Fabank 991, Hazai bank 598, Kereskedelmi bank 5745, Magyar bank 940, Concordia malom 888, Viktória malom 1855, Salgótarjáni 1170, Rimamurányi 1094, Gauz-Danubiusz 4220, Fegyvergyár 1080, Atlantika 1345, Clotild 594, Rugyanta 1130, Nasicí taningyár 1890.

ANYARI IDÉNY ZEALTAVAL tisztelettel kérjük elmozdítanunk, hogy a lakóinkat, hogy a lap küldését kívánják, a postán küldés szempontjából — a legutolsó tartózkodási hely megjelölése mellett a kiadóhivatallal közöljék.

Aranynak beváltom grammját 19.— K-ig
14 karátos arany grammját 11.— K-ig

Központi arany beváltó
ÉKSZERÉSZ

(törvényileg bejegyzett cég) 1731

Ezüst evőeszközöket és ezüst tárgyakat a legmagasabb áron vesz

Arad, József főherceg-ut 12. sz.
 (Lutheránus templom mellett.) — Telefon 1153.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 30 fillér. Vastagabb betűkkel 60 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután legl 6 óráig vesszük fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szögig 3 korona.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

H. Laci. Jelzett címre írtam. Levél vissza jött. Kis bosszorkány. 4932

MELYIK uriember volna barátja fiatal szüke urileánynak. „Nárcisz” jelígre a kiadóba. 4933

TITOKTARTÁS jelígenek levele van a kiadóban. 4938

Alkalmazást keres.

17 EVES vas- és fűszerkereskedő segéd 15-ére állást keres. Drágos István Opécska, 1118. 4928

17 EVES fűszer kereskedő segéd 15-ére állást keres. Csobán István, Opécska hsz. 827. 4929

NEGY középszályt végzett, magyarul, románul beszélő nő jövevű vegyes- vagy rőfűszerkereskedőhöz tanuló-nak ajánlkozik. All. isk., Bél. 4925

RODDAI gyakorlattal bíró, németül tudó leány alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 4901

SZAKKÉPZETT gépész az ideai cséplésre gazdát keres. Sina-u. 1. sz. 4861

Alkalmazást nyer.

4 POLGÁRIT végzett urileány gyakkornoknak azonnal felvétetik. Bővebbet Posta-, távirada-hivatal, Kürtös. 4934

FIATAL, szolid házi leány, rom. kath. vallású, mint elárúsító leány cukrászdában, sürgősen keresetik, magyar és német nyelvismerettel. Fritz Gyula, Gyulafehérvár. 4934

IRODISTÁT néhány évi gyakorlattal keresek mielőbbi belépésre. Részletes ajánlatok 40. sz. postafiókra, Arad címzve küldendők. 4929

GYORSIRÓ teljesen perfekt, délutáni és esteli foglalkoztatásra kerestetik. Cím a kiadóban. 5000

GÉPIRÓ alapos gyakorlattal felvétetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5001

KERESTETIK julius elsejére tisztességes, jó főző szakácsné. Wimmer Zoltáné, Világos. 4871

Lakást keres.

CSINOS butorozott szobát keres. Címeket a kiadóba kér. 4935

Vétel és eladás.

ZÖLD FŐZELEKEKET, gyümölcsöket nagyban és kicsinyben szállítok, maximális arban. Továbbá friss élő és száraz halak kaphatók. Luttvák József, Arad. Telefon 615. 4141

KITUNÓ fejős kecske eladó. Cím a kiadóban. 509

ELADÓ SZÖLLŐOLTIVANYOK, 1 és 2 évesek. Megrendeléseket már mostantól elfogad: Molnár Mihály, Abaújszántó. 4926

BUTOR és szép bordó plüss garnitúra eladó. Purgly Lajosné-u 193 4924

KÉKKÖVET ausigit ajánl Farber Lajos, Arad. 4659

ELADÓ nyári férfiöltöny és fehér női harisnyák. Cím a kiadóban. 4940

UJ MÓDALOK a Modern Kabarov műsorából. Oné step és más táncdarabok, új operettek kaphatók Deák Béla zene-műkereskedésében. Forray-u. Telefon 902. sz. 281

KEVESET HASZNÁLT, teljesen jókarban levő futószőnyeg, legalább 8 vagy 10 m, megvételre keresek. Cím a kiadóhivatalban. 7498

VOROSHAGYMAT, foghagymát, sárgarépát, petrezselymet, főzőtököt, zöldbabot, sh. maximális áron szállítunk. Áruforgalmi Részvénytársaság, Makó. 351

MŰGYŰJTEMÉNYBŐL való remek szép kis, közep és galéria PERZSASZŐNYEGEK kaphatók Hoffmann Sándornál Arad, Andrassy-tér 20. 4913

Ingatlan.

3 UTCÁRA SZÓLÓ bérpalota, 600 holdas birtok és négy kisebb bérház eladó. Cím Moldován L. Kiss Ernő-u. 9. 4881

BELVÁROSBAN uri kényelemmel berendezett adómentes ház eladó, azonnal elfoglalható. Csiky Gergely-utca 10. sz. 4922

3 UTCÁRA SZÓLÓ bérpalota, 600 holdas birtok és négy kisebb bérház eladó. Cím Kiss Ernő-u. 9. 4881

DAMJANICH-U. 10. számú ház, mely áll: 7 szoba, mellékhelyiségekből kert és nagy pincéből, elköltözés miatt azonnal eladó és átadó. Ugyanott új futószőnyegek és különféle dolgok eladók. 4792

Oktatás.

ZENEAKADEMIAI növendék egy-két zongoraórát vállal. Cím a kiadóhivatalban. 4927

Különféle.

KÖVÉR RUCAKAT adok korpáért. Holeczné, Süveg-tér 6. 4930

APRÓHÍRDETESEK az Aradi Közlöny részére felvételnek a Messenger-hiv irodában, Klein I. hirdetési és hírlapirodájában, Zrínyi-utca és a Kossuth-utcai papírüzletben.

SZARAZ PINCE, a városház közelében, augusztus hó 1-re kerestetik. — Ajánlatok a kiadóba kéretnek. 1700

ARVERESI HIRDETMÉNY.

Csanádalberti község 2 darab vágásra teljesen alkalmas kiselezített tenyészikája július 14-én délután 10 órakor Csanádalberti község háznál nyilvános árverésen el fog adni.

Vasutállomás: Pityaros. 4939

Előjáróság Csanádalberti.

Kissebb

gyárhelyiségnek

alkalmas

helyiséget bérbe vagy megvételre azonnalra keresek.

Két napig Aradon Központi szállóban tartózkodom. Levélbeli ajánlatot Budapest, Podmaniczky-utca 31. kérek. 4936

Kaszab Zoltán.

Ujságmaculatura ismét kapható kis és nagy mennyiségben.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Földbirtokosok, gyártulajdonosok és vállalkozók

figyelmébe!

PRETORIA kék munkás zubbony és nadrág kék PAPIROSVASZONBOL, vízmentes tartással, mindenféle nagyságban, minden mennyiségben kapható, ár: 46 korona darabja.

Egész öltönyök, barna színekben, vastagabb szövésben, kabát, nadrág és mellény minden nagyságban kapható. Darabja 90 K. Gyermekruhák: szürke, barna és kék színekben, 3—10 évig, matróz és sport facconokban, darabonként: 48 korona.

A tartósságáért és minőségéért felelünk, amennyiben svéd PAPIROSBOL van elkészítve.

Figyelmeztetni óhajtjuk a nagyérdemű közönséget, hogy a PAPIRFONAL a m. kir. kormány jóváhagyásával lesz készítve. Tehát bárkinek úgy tartósságra, mint minőségre nézve ajánlható.

A PRETORIA PAPIRSZÖVETEKBŐL készült ruháknak egyedüli lerakata csakis

Szántó Mór és Társa cégnél kapható. Arad, Szabadság tér.

Postai megbízásoknál az összeg előzetes beküldése megkívántatik. Utánzatoktól óvakodjunk.